

Röportaj:

Prof. Dr. Vahdettin ENGİN ile Röportaj

Ahmet ŞİMŞEK*

orcid/ 0000-0003-3591-8180

1956'da Kocaeli/Yarımca'da doğdu. 1977 yılında Galatasaray Lisesi'nden, 1982 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yakınçağ Tarihi Kürsüsünden mezun oldu. 1983 yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde Araştırma Görevlisi oldu. 1986 yılında "*Ahmet Rıza Bey ve Siyasi Faaliyetleri*" konulu yüksek lisans tezini, 1992 yılında "*Rumeli Demiryolları*" konulu araştırması ile doktora çalışmasını tamamladı. 1995 yılında doçent, 2002'de profesör unvanını aldı. Özellikle Sultan II. Abdülhamit dönemi ve Türkiye'de ulaşım tarihine ilişkin araştırmalarıyla tanınan Prof. Dr. Engin, halen Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Tarih Öğretmenliği Anabilim Dalı Başkanlığı

* Prof. Dr., Ahmet Şimşek İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa E-posta: ahmetsimsek@istanbul.edu.tr

ve Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı Başkanlığı görevini sürdürmektedir. 2019-2021 tarihleri arasında Galatasaray Lisesi Müdürlüğünü yapmıştır.

Kıymetli hocam, öncelikle söyleşimizi kabul ettiğiniz için teşekkür ederiz. İsterseniz söyleşimize geçebiliriz. Değerli hocam tarihe ilk ne zaman ilgi duydunuz?

Tarihe ilgi duymam herhâlde çocukluk dönemlerinde olsa gerektir. Okulda öğretmenlerimiz okumamız için bize kitap verirlerdi. Daha ilkokula giderken gazete okumaya meraklı idim. Evimize mutlaka gündelik bir gazete girerdi. Çoğu zaman rahmetli babam gazetede ki haber ve köşe yazılarını bana okutur kendisi de dinlerdi. Babam Demokrat Parti-Adalet Partisi çizgisinde idi. Evde siyaset hep gündemde olurdu. Adnan Menderes'i çok seven babam sık sık eski olaylardan bahseder, 27 Mayıs darbesini eleştirirdi. Mesela Adnan Menderes'in idam resimlerinin yer aldığı gazete nüshaları ile bazı önemli tarihi olaylardan bahseden gazetelerin nüshalarını babam biriktirir ben de onları okurdum. Özellikle pehlivan tefrikaları çok ilgimi çeker, bir sonraki günkü gazeteyi heyecanla beklerdim. Buradan yola çıkarak, zamanla geçmişte yaşanan olaylara ilgimin artmış olduğunu söyleyebilirim. Lise yıllarında tarih derslerine çok ilgi duydum diyemem. Bu biraz da okuldaki eğitim sisteminden ve tarih dersine önem verilmemesinden kaynaklanıyordu. Ama tarih merakım bir şekilde devam etti. Özellikle Lisede Kemal Tahir'in kitaplarını okumam tarihe olan merakımı pekiştirdi diyebilirim. Netice Liseden sonra Tarih bölümüne gittim.

Vahdettin Engin, çocukluğunda nasıl biriydi? Meraklı, haylaz, inatçı, doğrucu, yol gösterici vs. siz çocukluğunuzu nasıl tanımlarsınız?

Okumaya çok meraklı olduğumu düşünüyorum. İnatçı bir karakterim olduğunu söyleyebilirim. Çocukluğumdan beri sakin bir kişiliğim vardır. Aşırılıkları sevmem. Hep doğrudan yana olmuşumdur. Ailemin gelir seviyesi sınırlı idi. Babam Hereke fabrikasında işçi olarak çalışıyordu. Bir işçi maaşıyla 6 çocuğa bakmak ve okutmak durumundaydı. Ben ailenin beşinci çocuğu idim. Büyük kardeşlerim ilkokula devam ederlerken, ben de onlardan heveslenerek okumayı öğrenmiştim. Yani okula başlamadan önce okuma yazmayı biliyordum. Bunun bir avantaj olduğunu düşünüyorum. Çünkü beş yıllık ilkokul döneminde hep sınıfın en başarılı öğrencisi olabilmiştim. Hal böyle olunca liderlik değil ama sınıfın başarılı öğrencisi olarak çocukluk dönemimde yol gösterici bir yönümün olduğunu söyleyebilirim. Bu arada İlkokul öğretmenim rahmetli Türkan Yavuz'u da saygı ile anmak isterim. Kendisinin bana çok katkısı olmuştur.

Vahdettin Engin Galatasaray Lisesi'ne nasıl gitti? Fikir nasıl ortaya çıktı ve süreç nasıl işledi?

1963-1968 yılları arasında Yarımca İlkokulunda okudum. İlkokulda başarılı bir öğrenciydim. Tabii olarak öğretmenlerimin ve okul idaresinin ilgisini çekiyordum. Onların tavsiyesi üzerine devlet parasız yatılı sınavlarına girdim. Sınava girerken hangi okula gideceğim tamamen belirsizdi. Alacağım puana göre bir yerleştirme yapılacaktı. Kazanmam halinde bir yatılı okula gideceğimi düşünüyordum. Ama bunun Galatasaray Lisesi olacağı aklımdan bile geçmiyordu. Açıkçası Galatasaray Lisesi hakkında ailem de ben de bir fikre sahip değildik. Hatta adını duymamıştım diyebilirim. Tabii sınava girdikten sonra sonuçlar açıklanincaya kadar uzun bir zaman geçti. Bu arada okulların açılma zamanı gelmişti. Doğal olarak ilkokul sonrasına devam etmek üzere Yarımca Ortaokuluna kaydım yapıldı. Dersler başladı, bir hafta kadar devam ettim. Ve evimize bir haber geldi. Galatasaray Lisesini kazanmıştım. Hatırladığım kadarıyla İlkokul müdürümüz rahmetli Hüseyin Hoca haberi getirmişti. Ailede önce bir şaşkınlık hâkim oldu. Bir kere ortaokula başlamışım. Parasız yatılı sınavlarına girdiğimi bile unutmşuz. Şimdi deniyor ki Galatasaray Lisesini kazandın. Burası neresidir? Nasıl gidilir? Nasıl kayıt olunur? Hiçbir fikrimiz yok. Hüseyin Hoca çok iyi bir okul kazandığımı söyledi. Fakat ailemin mali kaynakları son derece sınırlı. Ama çevreden bilgi sahibi olanlar çok iyi bir okul olduğunu muhakkak gitmem gerektiğini söylüyorlardı. Rahmetli annem yatılı olduğu için biraz hüzünlense de babam gitmem konusunda kararlılık gösterdi. Yarımca Ortaokulundan kaydımı aldık. Böylece Galatasaray Lisesi eğitimim başlamış oldu.

Galatasaray lisesinde en çok hangi dersleri seviyordunuz? Tarihle aranınız nasıldı? Neden?

Galatasaray Lisesine kaydolduğumda dersler başlamış 10 gün kadar da geçmişti. Bir anda çok farklı bir ortama giriyorsunuz. Önce bir yıl hazırlık okumak gerekiyor. Dolayısı ile dersler Fransızca. Ama ben Fransızca tek bir kelime bile bilmiyorum. Üstelik öğretmen de Fransız ve o da Türkçe bilmiyor. Neyse kısa sürede adapte oldum. İlk aylarda notlarım çok iyi idi. Sonrasında su çiçeğine yakalandım. Beni eve gönderdiler. İki ay kadar derslerden uzak kaldım. Döndüğümde sınıf arkadaşlarım epeyce yol almışlardı. Bu durum ileriki yıllarda da kısmen bir handikap oluşturdu. Ortaokul ve lise yıllarım vasatın biraz üzerinde bir öğrencilikle geçti. Bu süreçte özel ilgi duyduğum bir ders olmadı. Buna tarih de dâhil. Sadece her dersin hakkını vermeye çalışırdım.

Lisede tarih öğretmenlerinizin eğitim-öğretim tarzları nasıldı? Bu sizde nasıl etkiler uyandırıyordu?

Daha önce de söz etmişim. Okuduğum dönemlerde Galatasaray lisesinde Tarih dersi çok ön planda değildi. Bu anlamda Tarih öğretmenleri de öğrenciyi çok fazla zorlamazlardı. Dolayısı ile lise eğitimimde tarih adına büyük kazanımlar elde ettiğimi söyleyemem. Bu dönemde okuduğum tarihi romanların işime yaradığını söyleyebilirim.

Üniversite tercihinizde İstanbul Tarih bölümü, bilinçli seçtiğiniz bir yer miydi? Süreç nasıl işledi?

İstanbul Üniversitesi Tarih Bölümünü liseden iki arkadaşımınla birlikte tercih ettik. Rahmetli Haluk Dursun ve Haldun Lengerlioğlu ile Edebiyat Fakültesi Yakınçağ Kürsüsü'ne girdik. Bu tercihte Erol Özbilgen ağabeyimizin tavsiyesi de etkili olmuştu. Seçimimiz bilinçliydi çünkü Yakınçağ Tarihini birinci sıraya yazmıştık ve orayı kazandık.

Üniversite eğitiminiz sürecinde örnek aldığınız bir hocanız oldu mu? Varsa bu kimdi? Neden? Hani yönleri etkilemişti?

Üniversite eğitimine başladığım 1978 yılı ülkede anarşi ve terörün yoğun şekilde yaşandığı bir dönemdi. Bu yüzden üniversiteler sık sık kapanıyor dersleri takip etmek mümkün olmuyordu. Bu ortam içinde olabildiğince iyi bir eğitim almaya çalıştım. Yakınçağ Tarihi Hocaları olarak Nejat Göyünç, Kemal Beydilli, Cevdet Küçük, Adnan Şişman hocalar derslerimize gelmişlerdi. Tabii olarak yararlandım. Bunun yanında diğer branşlardan Mübahat Kütükoğlu, Bekir Kütükoğlu, Şehabettin Tekindağ, İbrahim Kafesoğlu, Mustafa Kafalı, Mehmet İpşirli, Mücteba İlgürel, Yusuf Halaçoğlu gibi hepsi alanında otorite hocalardan ders aldım.

Akademik hayata nasıl atıldınız? Süreçte katkısı olanlar kimlerdi? Süreç nasıl işledi? Nasıl katkılar sağladılar?

1982 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yakınçağ Tarihi Kürsüsünden Haluk Dursun'la birlikte mezun olduk. Aynı yıl Marmara Üniversitesi kurulmuştu. Değerli bir büyüğümüz olan Ali İhsan Yurt Hoca, bizi Marmara Üniversitesine bağlı Atatürk Eğitim Fakültesi Dekanı Amil Çelebioğlu ile tanıştırdı. Her ikisinin yönlendirmesi ile Atatürk Eğitim Fakültesinde asistan olarak akademik hayata giriş yaptım.

Osmanlı tarihi çalışmayı neden seçtiniz? Nasıl karar verdiniz, nasıl gelişti bu durum?

Lisans eğitimi olarak Yakınçağ tarihini tercih edince doğal olarak ilgi alanınızı Osmanlı tarihi oluşturuyor. Yakın dönem olaylarının günümüzde etkilerinin devam ediyor olması ve özellikle arşiv kaynaklarının bolluğu 19. Yüzyıl gelişmelerini daha cazip kılıyordu. Nitekim akademik hayatımın her safhasında bunun avantajını yaşadım.

Bildiğimiz kadarıyla ilk olarak Atatürk Eğitim Fakültesine araştırma görevlisi olarak başladınız? Bu nasıl gerçekleşti? Bunun sizin çalışmalarınızdaki etkisi ve yeri nasıl oldu?

Mezun olduğum 1982 yılında Marmara Üniversitesi kurulmuştu ve akademisyen ihtiyacı vardı. Hal böyle olunca kadro bulma konusunda sıkıntı yaşamadım. Daha önce belirttiğim gibi Dekan Amil Çelebioğlu ile tanışıklığımız da vardı. Bunun avantajını da yaşadım. Göreve başladığımda özellikle İnkılap Tarihi derslerinin boş geçmesi söz konusuydu. Dolayısı ile bu derslerin doldurulması gerekiyordu. Haluk Dursun ve yine bizimle aynı dönemde asistan olarak aramıza katılan Hanefi Bostan ile birlikte haftada yaklaşık 24 saat derse girmeye başladık. Bu yoğunluk tabii olarak yüksek lisans ve doktora çalışmalarımızın kısmen aksamasına yol açtı. Ama bir yandan da derse girmek suretiyle ciddi bir tecrübe kazanmış olduk.

Son yıllardaki çalışmalarınıza baktığımızda genelde Osmanlı sosyal ve ekonomik hayatı üzerine popüler biçimde eserlerin ağırlıkta olduğunu görüyoruz. Dergi yazıları, TV programları, popüler tarih kitapları. Bununla neyi amaçladınız? Amacınıza ulaştığınızı düşünüyor musunuz?

Asistan olarak üniversiteye başladığımda doğal olarak lisansüstü çalışmalar da başlamış oluyor. Burada dikkatimi çeken bir husus Osmanlı siyasi tarihinin çok fazlaca konu olarak çalışıldığı, diğer alanların ise geri planda kaldığı şeklindeydi. Dolayısı ile farklı bir tercih yapmamın yararlı olacağını düşündüm. Bu alanlarda da yeterli kaynak vardı. Özellikle arşiv vesikaları yanında dönem gazetelerinden yararlanmak gibi bir yöntem de kullandım. Gazetelere baktığımızda zaten hayatın içinden birçok konu ile karşılaşıyorsunuz. Buralardan temin edilen bilgilerin toplumla da paylaşılması benim için önemli idi. O yüzden bir taraftan tez çalışmalarını sürdürürken, diğer taraftan popüler dergilerde yazmayı da tercih ettim. Bu durum bana giderek daha sade ve daha kolay yazma alışkanlığını da kazandırdı. Bu anlamda amacıma ulaştığımı düşünüyorum.

Popüler tarihi nasıl karşılıyorsunuz? Konuya ilişkin görüşleriniz nelerdir?

Popüler tarihin yararlı olduğunu düşünüyorum. Tarih sadece tarihçilerin ilgilendiği bir alan değil. Toplumumuzun genelinde tarihe karşı bir merak duygusu olduğunu söyleyebilirim. Yani insanlar geçmişte yaşananları bilmek istiyorlar. Bu aşamada, akademik yayınlar herkese hitap etmeyeceği için popüler tarzda yapılmış yayınların daha geniş kitlelerce, daha kolaylıkla okunabileceğini düşünüyorum. Popüler tarih yayınları her zaman yapılmalıdır. Tabii burada önemli bir kriterimiz var. Bir makale veya kitabın popüler olması, uydurma ve kurgu bilgiler içermesini gerektirmez. Esas olan doğru bilgiyi herkesin anlayabileceği tarzda sunmaktır.

Tarihsel dizi ve filmlerin tarihyazımı ve öğretimine etkisi bağlamında neler düşünüyorsunuz?

Tarih öğretimi açısından tarihsel diziler ve filmlerin önemli bir yeri var. Özellikle teknolojinin çok geliştiği günümüzde görsel sanatlardan yararlanmak muhakkak gerekli. Bir tarihçi için, eski bir fotoğrafın verdiği bilgi bazen yüz sayfa yazı okumaktan daha fazla işe yarabilir. Görsel hafıza insanların daha kolay öğrenmelerini sağlamaktadır. Hal böyle olunca, doğrudan görsel hafızaya hitap eden dizi ve filmlerin tarihin daha kolay öğrenilmesindeki katkısı inkâr edilemez. Tabii popüler tarih konusundaki sorun burada da karşımıza çıkacaktır. O da senaryoların gerçekle olan uyumu. Ülkemizde yapılan tarihsel dizi ve filmlerde bu hassasiyetin gösterilmediğine şahit oluyoruz. Yani kurgu çok ön plana çıkıyor. Bunu yaparken şöyle bir argüman da kullanılıyor: “Dizi senaryosu gerçeklere uymasa da en azından insanlarda merak uyandırıyoruz. İsteyen o konularda kitap okuyabilir”. Bu ihmal edilmemesi veya ciddiye gereken bir bakış açısidir. Bununla birlikte, ülkemizde insanların seyrettikleri tarihsel dizi ve filmlerden etkilenerek, orada gördüklerini gerçekten yaşamış kabul ettikleri de bir realitedir. Bu durumda benim tercihim, kurgu yapılırken gerçeklerden fazla uzaklaşmamanın doğru olacağı yönündedir.

Siz tarihi dizi danışmanlığı da yaptınız. TRT’de yayınlanan Kurt Kapanı. Dizi filmlerde bir tarihçi danışman olarak hangi konularda zorlandınız?

Tarihi bir diziyeye danışmanlık yapmak zor bir iştir. Çünkü dizide eğer hatalı bir durum varsa doğrudan danışman eleştirilir. Hâlbuki şunun bilinmesi lazım. Birçok tarihi dizide tarih danışmanına bazı şeyler sorulur ama çoğu zaman da son anda yapılan değişikliklerden danışmanın haberi olmaz. Dizi çekiminin yoğun temposu içinde danışmanın müdahalesi mümkün olmaz. Zaten senaristler de,

gerçeklerden uzaklaştıkları nispette danışmanı uzak tutmayı tercih ederler. Benim tarih danışmanlığını yaptığım “Kurt Kanunu” dizisinde ise süreç olması gerektiği gibi işlemiştir. “Kurtlar Vadisi” dizisinin ortalığı kasıp kavurduğu bir ortamda Pana Film Kemal Tahir’in Kurt Kanunu adlı romanını dizi film yapmak istemiştir. Pana Filmden Bahadır Özden ve ekibi ile defalarca toplantılar yapıp ön hazırlıkları gerçekleştirmiştir. Bir kere roman son derece değerli ve araştırma yapılabilecek gerçeğe uygun bir şekilde kaleme alınmıştır. Dizi ekibi de herhangi bir saptırma yapmadan romanı olduğu gibi yansıtmak istiyorlardı. Nitekim öyle oldu. Ben de danışman olarak dönemin atmosferini, kişilerin özelliklerini, olayları ekibe anlattım. Sonuçta ortaya güzel bir çalışma çıktı. Fakat her tarihi dizi böyle yapılmıyor.

Sizi akademik ve kültürel çalışmalarınıza yönlendiren, sizi motive eden saikler nelerdir? Çalışma hayatınız boyunca tarihçiliğinize katkı sağlayan faktörler neler oldu?

Meslek hayatımın başlarında zorlandığım dönemler olmuştur. Ama bir noktada şu konuda kararlı olmak gerekiyordu. Bu mesleği sürdürecekseniz hakkını vererek yapmalıyım. Bunun yolu çok çalışmaktan geçiyordu. Ben de gerekli çalışmaları yaptım. Hatta hala da devam ettiğimi söylemeliyim.

Bir tarihçi olarak Vahdettin Engin, bir tarih çalışmasına nasıl karar verir, nasıl başlar, süreci nasıl işletir, nasıl yapar, nasıl tamamlar ve nasıl yayınlar?

Bir tarih çalışması yapılacaksa önce bunu bir kategoriye ayırmanız lazım. Eğer yüksek lisans veya doktora tezinden söz ediyorsanız burada çalışmayı yapacak kişinin yanında, tez danışmanının tercihleri de önemli olacaktır. Dolayısıyla ideal olan; öğrenci ile danışmanın ortak bir çalışma yürütmesi, öğrencinin çalışmayı arzu ettiği konuların da dikkate alınarak bir başlık belirlenmesidir. Bu süreç içinde hoca ve öğrenci diyalogu iyi işlerse ortak bir noktaya gelmeleri kolay olacaktır. Diğer bir husus ise tez dışında bağımsız bir alanda tarih çalışması yapılması halinde ne şekilde hareket edileceği konusu. Bir makale veya kitap hazırlığı içine girilirken öncelikle hangi konuda çalışma yapılacağına belirlenmesi önemli. Ya merak ettiğiniz bir konu vardır, üzerinde çalışma yapmak istersiniz. Dolayısıyla önce bu konu ile ilgili kaynakların neler olduğuna, yeteri kadar malzeme bulunup bulunmadığına bakıp süreci başlatırsınız. Diğer bir yöntem ise aklınızda bir konu olmamasına rağmen özellikle arşivde kaynak araştırmaları yaparken bir hususun dikkatinizi çekmesi ve bu konuda yoğun belge birikimi olduğunu gözlemeniz halinde bu konunun çalışılmasının uygun olacağına kanaat getirmeniz ve süreci başlatmanızdır. Bazen de tek bir belge bulursunuz, içeriği çok dikkat çekicidir. Dolayısıyla ile o belgenin önü ve arkasını

araştırarak ortaya bir çalışma çıkması ihtimalidir ve çoğu zaman buralardan da çok ilginç tarihi konular tespit etmek mümkün olabilir. Çalışma konusunu tespit ettikten sonra ise araştırma safhası başlar. Tarih ilmi açısından öncelik birinci derecede kaynak olarak değerlendirdiğimiz arşiv belgelerine verilmelidir. Sonrasında ise diğer ikinci ve üçüncü derece kaynaklara başvurulabilir. Yakın dönem çalışanlar için gazeteler önemli birer kaynaktır. İhmal edilmemelidir. Kaynak toplamasında belirli bir aşamaya gelince bir taraftan da onların değerlendirmesini yapmak lazımdır. Bu esnada konu zihninizde şekillenecek ve belirli bir kurgu oluşacaktır. Sonra o kurgu doğrultusunda bir planlama ile eserin yazım aşaması. Yazım sırasında mutlaka bazı eksiklikler ve boşluklar hissedilecektir. Bunların giderilmesi için yeni bir araştırma safhası gerekir ve bunu da yapmak lazımdır. Çalışmanın bittiğine karar vermek için önce kendinizin tatmin olması gerekir. Yani ulaşabilecek kaynaklara ulaşılmış, güzel bir kurgu ile metin yazılmıştır diyebiliyorsanız o çalışma tamamlanmıştır. Sonrasında eser bir tez ise onunla savunmaya girilir. Bir makale veya kitap çalışması ise, yayınlanması için gereken prosedürleri yerine getirmek lazımdır.

Sizce tarih nedir? Ne içindir? Nasıl bir çerçeve çizersiniz?

Tarihin birçok tanımı yapılabilir. Bana göre Tarih; geçmişe bakarak bugünümüzü anlamamızı ve geleceğe projeksiyon yapmamızı sağlayan bilim dalıdır. Pragmatist bir yaklaşım olmakla beraber benim tarihten beklentilerim tam da söylediklerimdir.

Halkın sağlıklı tarih öğrenmesinde sizce nasıl yollar takip edilebilir?

Kanaatime göre Tarih herkes tarafından az çok bilinmelidir. Bu aşamada kaynaklara ulaşma ve bu kaynakları okuyup algılayabilme meselesi karşımıza çıkar. Çünkü herkes orijinal kaynaklara ulaşamaz. Tarihçiliği meslek olarak yapanların bu konuda zaten bir sıkıntıları olmayacaktır. Halkımızın bütünü için düşündüğümüzde ise popüler tarih yayınları devreye girmektedir. Bana göre tarihi konu edinen bir makale veya kitabın popüler olması değerini küçültmez. Önemli olan geçerli kaynaklara dayanarak doğru bilginin halka ulaştırılmasıdır. Akademik çalışmalar herkes tarafından kolaylıkla anlaşılacakları için tarihi herkesin anlayabileceği bir şekilde toplumun hizmetine sunmak ciddi bir ihtiyaçtır. Tabii bunun yanında ilgisine hitap eden akademik yayınlar her zaman olacaktır ve olmalıdır da.

Türkiye’de tarihçilik nasıl bir değişim gösteriyor? Sizin gözünüzden değerlendirecek olursak, nereye gidiyor?

Türkiye’de tarihçiliği iki yönde irdelemek lazım. Birincisi doğal akışı içinde, kaynaklar neyi gösteriyorsa o bilgileri kullanılarak yapılan tarih çalışmaları. Bunlar akademik veya popüler olabilir. Esas olan böyle bir tarihçilik yapılmasıdır ve tarihçilerimizin önemli bir kısmı bu yönde ilerlemektedir. Bu anlamda bir hayli mesafe alındığını ve değerli çalışmalar yapıldığını söyleyebilirim. Bir eksiklik olarak yabancı dilde yayınların daha fazla olmasında yarar vardır. Diğer taraftan, sahip olduğu ideolojik düşünce doğrultusunda tarihte referans arayan, bulamadığı durumlarda ise kendi uyduran sözde tarihçiler var. Bu uydurmacılık her zaman ideolojik nedenlerden kaynaklanmıyor olabilir. Mesela çok absürd bir tez veya bilgi ortaya atarak şöhret sahibi olma amacıyla olanlar da mevcuttur. Her hâlükârda bunlara tarihçi denmeyeceği gibi, yayınlarını da ciddiye almamak lazım. Fakat Türkiye’nin mevcut siyasi gerginlik atmosferinde bunların da dikkate alındığı olmaktadır. Benim kanaatim, insanımız tarihi gerçek şekliyle öğrenmek istiyorsa işini düzgün yapan tarihçileri takip etmelidir.

Genç tarihçi arkadaşlarımıza mesleklerinde başarılı olabilmeleri için neler önerirsiniz?

Gençler önce tarihçiliğin ciddi bir iş olduğunu ve sorumluluk gerektirdiğini bilmeliler. Bu önkabulden sonra, temel tarih bilgilerine sahip olmak ve mevcut bilgilerini artırmak amacıyla, popüler veya akademik, ciddi tarih yayınlarını okumak gerekir. Tarihçi olmaya aday bir genç eğer herhangi bir üniversitede kadrolu olarak akademik hayata katılmışsa, en azından araştırma yapacağı dönemlerde ihtiyaçlarını karşılayacak maddi imkânlarla sahip olacaktır. Böyle olduğunu varsayarak şunu önerebilirim. Hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezi ciddiye alınmalı, ileride kendileri için referans olacağını düşünerek açık bir nokta bırakmamaya çalışılmalıdır. Özellikle bu durum doktora tezi için daha da geçerlidir. Günümüzde teknolojik gelişmeler birinci veya ikinci derecede kaynaklara ulaşma konusunda önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu durum bir kolaycılık vesilesi olmamalıdır. Bazı kaynakları bizzat arşive ve kütüphanelere giderek temin etmek çok daha fazla ufuk açıcı olacaktır. Sık sık hocalara danışmak ve onların yaşadıkları tecrübelerden yararlanmak gençlerin takip etmeleri gereken yöntemlerden biri olmalıdır. Ve tabii elinden gelenin en iyisini yapabilmek için çok çalışmak vazgeçilmez şarttır. Bir çalışmayı bitirmiş olmak uzun bir süre dinlenmeyi gerektirmez. Hemen yenisine başlamak lazımdır. Özellikle gençlik yıllarında insanın enerjisi varken aynı anda birkaç çalışma da sürdürülebilir. Bir tarihçi için en gerekli hususlardan ikisi merak ve sorgulamadır. Merak edeceksin, araştıracaksın, bulunca hazine bulmuş gibi sevineceksin ama bu son olmayacak. Bu defa da yeni meraklar peşinde koşacaksın. Bunlar hep yeni bir şeyler üretebilme imkânı sağlar. Bir de temin edilen bir bilgi eğer şüphe

uyandırıyorlarsa mutlaka sorgulanmalı ve birkaç kaynaktan teyit edilmelidir. Aksi hale geri dönüşü olmayan yanlışlara sebebiyet verilebilir. Tarihçi çok çalışmış ve birçok da eser vermiş olsa bile hiçbir zaman yeni şeyler üretmekten vazgeçmemelidir. Bir husus olarak da iddialı bir takım tarih tezleri ortaya atılacaksa bu muhakkak kendi alanında olmalıdır. Tabii olarak bir tarihçi yaptığı okumalara bağlı olarak birçok dönem hakkında bilgi sahibi olabilir. Ama iddia taşıyan yazı ve açıklamalar mutlaka çalıştığı döneme ait olmalıdır.

Galatasaray Liseli bir tarihçi olarak Galatasaray Lisesinin müdürü olmanızla ilgili hedeflerinizi ve düşüncelerinizi paylaşabilir misiniz?

Marmara Üniversitesi'ndeki akademisyenliğim devam ederken 2019 yılında Galatasaray Lisesi müdürlüğü teklifi geldi. Genelde idari işlerin akademik çalışmaları aksattığını düşünürüm ve kaçınmaya çalışırım. Fakat mezun olduğum okuldan gelen teklife kayıtsız kalamadım. Eğitimci ve Galatasaray Lisesi'nin tarihini yazmış bir kişi olarak mektebe yararlı olacağımı düşündüm. Göreve başladım. Kamuoyunda Fenerbahçeli olarak bilindiğimden ve Fenerbahçe üyesi olduğumdan bu atama Galatasaray camiasında tepki ile karşılandı. Aslında ben teklifi alır almaz Fenerbahçe üyeliğinden istifa etmişim ve atama ondan sonra gerçekleşmişti. Fakat özellikle kulüp çevrelerinden tepkiler devam etti. Buna rağmen iki yıl boyunca başarılı işler yaptık. Öğrencilerimiz gerek üniversite imtihanlarında, gerekse başta Tübitak olmak üzere ulusal ve uluslararası yarışmalarda çok başarılı oldular, ödüller kazandılar. Fakat Kulüp taraftarlarının tepkisi hep devam etti. Özellikle 2021 Nisan ayı içinde yaşanan bazı gelişmeler çerçevesinde Galatasaray Kulübünün başını çektiği bir sosyal medya saldırısına maruz kaldım. Şahsıma iftiralar atıldı, hakaretler edildi. Bununla da kalınmayıp Galatasaray Kulübü, önceki yıllarda konuk olduğum televizyon programlarındaki söylemlerimi kes yapıştır yöntemiyle değiştirip ki bu yöntemi kimlerin kullandığı malum, eskiden farklı konuştuğum iddiasıyla sosyal medyada yayınladı. Bu anlamda, birçok haksız ithama maruz kaldım. Hâlbuki 10 yıl önce ne söylemişsem bugün de aynısını söylüyordum. Bu anlamda bana yapılan hakaret ve iftiraları unutmuş değilim. Yapanlara hakkımı helal etmiyorum. Bütün bu süreç devam ederken benim Galatasaray Lisesi'ndeki görevlendirmem 2 Temmuz 2021 tarihi itibarıyla sona eriyordu. Nitekim hâlihazırda Lise müdürlüğü görevimden ayrılmış bulunuyorum.

Son sorumuz, Galatasaray mezunu olmanıza rağmen neden Fenerbahçeli oldunuz?

Çok klasik bir söylem olacak ama ben Fenerbahçeli doğduğumu söyleyebilirim. Bir kere ailede futbolla ilgili kimse yok, takım tutan da yok. Ama ben çocukluğumdan beri çok sıkı bir Fenerbahçeliyim. Ne zaman Fenerbahçeli

olduğumu da hatırlamıyorum. Bu yüzden doğuştan Fenerbahçeliyim diyorum. Çocukluđumun bir döneminde Fenerbahçe taraftarı olmuştum ve bu sevgi hep devam etti. İlkokuldan sonra Galatasaray Lisesine gittiğimde ben zaten Fenerbahçeliydim. Hiçbir zaman da vazgeçmeyi düşünmedim.

Kıymetli hocam, söylesi için zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.